

Motoriikkaharjoituksia lapselle, joiden puhe kuulostaa epäselvältä

Kielenkärkiäänteiden (**L,R,S,D**) oppimisen kannalta on tärkeää, että lapsi saa nostettua kielenkärkensä yläetuhampaiden taakse. Kielen tulisi taipua eri asentoihin, kuten pillimäiseksi putkeksi (S) ja rullaksi (L) ja kielestä pitäisi osata tehdä kuppimainen (R).

Joskus lapsen on vaikea laittaa kieltä tietoisesti eri paikkoihin suussa. Tällöin harjoitteluun kannattaa ottaa peili mukaan.

Seuraavat harjoitukset kehittävät suualueen motorikkaa ja auttavat kielenkärkiäänteiden oppimisessa.

Huomioithan kuitenkin, että liikkeiden hallinta ei vielä takaa kaikkien äänteiden oppimista. Lapsi myös saattaa oppia äänteet yksittäisinä, mutta voi vielä pitkänkin aikaa käyttää virheellistä ääntämysmallia puheessaan. Lasta voi muistuttaa oikeasta ääntämyksestä, mutta olethan hienotunteinen?

1) Missä on kielen paikka?

Ota suklaavanukasta, jäätelöä, jogurttia tai jotain muuta lapselle mieluisaa herkkua. Sivele herkkua pumpulipuikolla lapsen yläetuhampaiden taakse. Lapsen tehtävä on etsiä herkku kielellä.

2) Kissankieli

Laita muutama riisimuro lautaselle. Lapsi saa leikkiä kissaa ja poimia muret suuhunsa kielenkärjellään.

3) Kielijumppaa peilin edessä

Kieli sanoo ”hyvää päivää” (kieli koskettaa vuorotellen leukaa ja nenää, sitten oikeaa ja vasenta suupieltä ja sitten oikeaa ja vasenta poskea suun sisällä)

Kieli puhdistaa huulet (Kieli nuolee pyörivin liikkein huulia molempiin suuntiin. Leuka pysyy paikallaan)

Kieli menee rullalle (kielenkärki yläetuhampaiden taakse ja kielen keskiosa työntyy rullalla suusta ulos)

Kieli menee torveksi (kielen laidat koskettavat toisiaan)

Kieli puhdistaa hampaat (kieli koskettaa jokaista hammasta, alkaen poskihampaista, sekä ylhäältä että alhaalta)

4) Höyhenen puhallus

Tee lattialle lego-palikoista, kirjoista tai muista tavaroista ”pujottelurata”, jota pitkin lapsi puhalttaa höyhenen. Voitte ottaa aikaa ja kilpailla, kuka on nopein. Jos höyhenen puhaltaminen onnistuu, lisää vaikeusastetta niin, että lapsen pitää puhalttaa mehupillin kautta.

5) Onginta

Leikkaa paperinenäliinoista ”kaloja” ja laita ne lattialle tai pöydälle uimaan. Lapsen pitää poimia kalat koriin tai ämpäriin yksi kerrallaan mehupillillä imemällä. Jos tämä onnistuu hyvin, voit vaikeuttaa tehtävää leikkaamalla kalat kartongista.

6)Keihäänpuhallus

Askartele pahvista mehupillin sisään mahtuva ”keihäs”. Puhaltakaa keihäs ulos pillistä. Kuka saa keihään pisimmälle?

7) Miekkataistelu

Lapsi ja vanhempi ottavat huulten väliin jäätelötikun tai makulastan kuin ”miekaksi”. Sitten miekkaillaan lattialla kontillaan ja lapsen tulisi saada pidettyä lasta huulten välissä mahdollisimman pitkään. Jossain vaiheessa vanhempi antaa oman ”miekkansa” pudota suusta. Sitten vanhempi yrittää riistää lapsen ”miekan” suusta kädellä, mutta lapsen pitäisi vastustaa puristamalla huulia yhteen. Tämä on hyödyllinen harjoitus, jos lapsi kuolaa paljon tai jos lapsella on tapana hengittää suun kautta.

8) Purkkajumppaa

Lapsi syö purukumia, siirtelee sitä poskesta toiseen, levittää sen kielellä suulakeen ja rullaa sen etuhampaiden taakse.

9) Äänneloru

Kun sanon puu puu puu, suu supistuu

Kun sanon pää pää pää, se leviää

Kun sanon pöö pöö pöö on töttööröö

Kun sanon pee pee pee, suu hymyilee

Kun sanon myy myy myy, suu rypistyy

Kun sanon maa maa maa, se aukeaa

Kun sanon moo moo moo, hei hohhohhoo

Kun sanon mii mii mii, suu sädehtii

Kokeilkaa lorua myös D-konsonantilla (duu, dää, döö jne.). Kun lapsi osaa napakan d:n, toista tavua nopeampana ja lyhyempänä (Kun sanon dududududuu, suu supistuu jne.)

10) Mikä ääni?

Kuunnelkaa ympäristön ääniä ja matkikaa niitä, esim:

eläimet, linnut

liikennevälineet

kodin laitteet jne.

10) Suujumppaa kuvien avulla.

Leikatkaa seuraavat kuvat irti toisistaan. Laittakaa kuvat ylösalaisin pöydälle ja kääntäkää ne yksitellen näkyviin. Tehkää kuvassa ohjeistettu suujumppaliike.

Vinkki: Saat vaihtelua tehtävään käyttämällä kuvia eri tavoin:

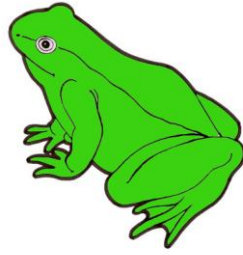
- 1) Pelaa lapsen kanssa jotain noppapeliä, vaikka Afrikan tähteä. Joka pysähdyksellä pitää tehdä nostaa pakasta suujumppakortti ja tehdä kuvan suujumppaliikettä.
- 2) Kopioi kuvat ja tee niistä muistipeli. Toisto auttaa liikkeiden oppimisessa.
- 3) Laita kuvat pöydälle kuvapuoli ylöspäin. Matkikaa vuorotellen jotakin liikettä. Toinen yrittää arvata, mikä liike on kyseessä
- 4) Piilota kuvat huoneeseen. Kun lapsi löytää kuvan, hän matkii liikettä. Kun kaikki kortit on löydetty, lapsi saa pienen palkinnon (esim. jonkun herkun / tarran jne.)

Ampiaisen
surinaa

Yritä tehdä dzz –ääntä
mahdollisimman kauan

Sammakon
kieli

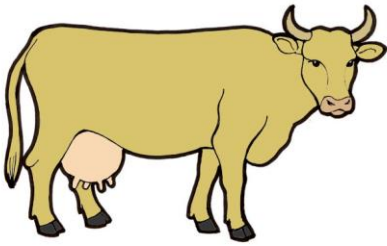
Venytä kieltä ylös nenää kohti ja alas
leukaa kohti vuorotellen

Auton
käynnistys

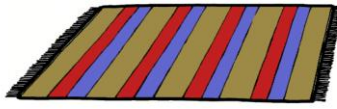
Toista den-den –tavusarjaa
mahdollisimman nopeasti

Lehmänkello

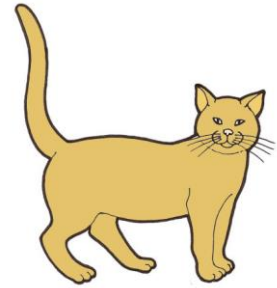
Liikuta kieltä suupielestä toiseen
mahdollisimman nopeasti

Matto
rullalle

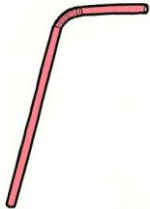
Laita kielenkärki etuhampaiden taakse
ja työnnä kielen keskiosaa suusta ulos

Kissa nuolee
kerman

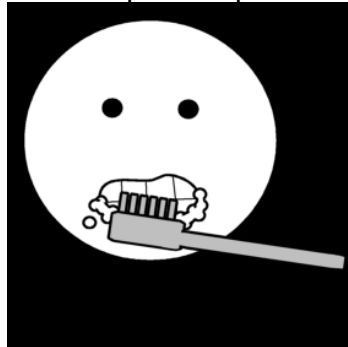
Liikuta kieltä ympäri suuta niin,
että leuka pysyy paikallaan

Kieli pilliksi

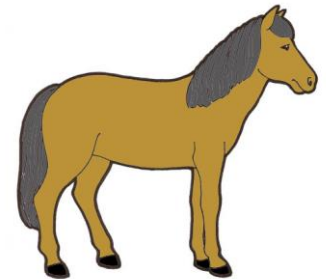
Tee kielestä kouru. Auta sormilla tai
paina pillillä tai lastalla kielen
keskustaa

Hampaiden pesu

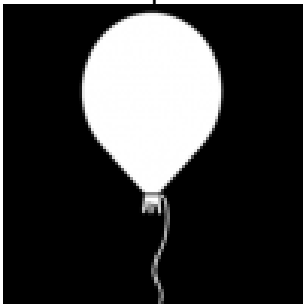
Pese hampaat kielellä edestä ja takaa,
ylhäältä ja alhaalta

Hevoslenkka

Naksuttele kielellä hevosenlenkkaa

ilmapallo

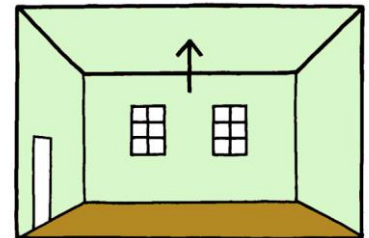
Ilmapallosta pääsee ilmat ulos:
dsssss, dsssss, dsssss

Kielikuppi

Yritä saada kielen laidat ylöspäin
samalla kun työnnät kieltä suusta ulos

Suutalon
katto

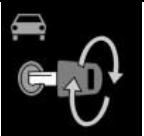

Kutittele kielellä yläetuhampaiden
takaa eli ”suutalon kattoa”

K-äänne poikkeaa edellä mainituista äänneistä, sillä siinä kielen takaosa nousee ja etuosan pitäisi jäädä alas. Yleisin K-virhe on, että lapsi korvaa K:n T:llä. Tällöin kielen kärki nousee ylös ja kielen kanta jää virheellisesti paikalleen. K alkaa yleensä sujua, kun lapsi oppii hallitsemaan kieliluunsa liikkeitä, mutta seuraavilla harjoitteilla K:n löytymistä voidaan helpottaa.

Kokeile seuraavia kikkoja:

- 1) Kielen kärkeä painetaan alas lastalla, jäätelötikulla, lusikanvarrella tai vaikka omalla sormella. Kokeile alla olevia tavuja.
- 2) Makuuasento saattaa helpottaa kielen oikean paikan löytymistä. Kokeilkaa harjoitusta vaikka nukkumaan mennessä!
- 3) Kieliharjoitus: lapsen tulee pitää riisimuroa paikallaan kielen alla. Tällöin kielen kanta nousee ylös.

Seuraavilla tavuilla ja sanoilla voi aloittaa K-harjoittelut. Tavoitteena on, että lapsi oppii kuulemaan eron virheellisen ja oikean muodon välillä. Aikuinen mallintaa ja lapsi toistaa.

MIELIKUVA	VIRHEELLINEN TUOTOS	OIKEA TUOTOS: PAINA KIELEN KÄRKEÄ ALAS
	TII	KII
	TUU	KUU
	TAA	CAA
	TYY	KYY
K	TOO	KOO
	IIT	IIK

Kun nämä alkavat sujua, keksi lisää k-sanoja (kukka, kakku, akka, ukko, kokki jne.)!

Joillekin NK-yhdistelmä on helpoin (ankka, pinkki, onki, munkki, pankki jne.).

Useimpia lapsia huvittaa, kun kokeillaan, mitä sanasta TATTA tulee, kun painetaan kielen kärkeä alas...